

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ МЕДИКО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Стаття присвячена проблемі моніторингу якості педагогічного процесу формування медико-валеологічної компетентності в системі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: педагогічний процес, медико-валеологічна компетентність, моніторинг якості освіти, педагогічний контроль, педагогічні вимірювання, європейська кредитно-трансферна система, професійна підготовка, педагогічне дослідження.

Постановка проблеми. Одним з пріоритетів розвитку вищої освіти в Україні є реалізація стратегічного курсу на входження до єдиного європейського та світового освітнього простору, набуття нових якісних ознак в процесі Болонських перетворень та реформування системи освіти, що забезпечуватимуть високу конкурентоспроможність майбутніх фахівців.

Реформування і вдосконалення системи вищої освіти в Україні обумовлюють підвищення якості освітнього процесу у вищих навчальних закладах, якісну теоре-

тичну і практичну підготовку майбутніх фахівців, впровадження компетентнісного підходу в систему професійної підготовки педагогів нової генерації, здатних на високому фаховому рівні відповідати сучасним запитам суспільства, формування готовності майбутніх педагогів до постійного зростання педагогічної майстерності.

Використання сучасних науково-обґрунтованих критеріїв для визначення якості освітнього процесу надає можливість об'єктивної оцінки реальних досягнень системи освіти, вивчення найкращого світового досвіду ефективних освітніх технологій та впровадження їх у педагогічну практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Новим потужним імпульсом удосконалення системи вищої освіти в Україні стане її входження до Зони європейської освіти. Пропозиції, які розглянуто і які виконують у межах Болонського процесу, охоплюють шість ключових позицій:

1. Двоциклове навчання. Пропонується запровадити два цикли навчання: 1-й – до одержання першого академічного ступеня і 2-й – після його одержання. При цьому навчання у 1-му циклі має тривати не менше 3-х і не більше 4-х років. Навчання упродовж другого циклу передбачає здобуття ступеня магістра (через 1-2 роки навчання після одержання ступеня бакалавра).

2. Кредитна система. Передбачає у всіх національних системах освіти систему обліку трудомісткості навчальної роботи в кредитах. За основу пропонується прийняття ECTS, зробивши її нагромаджувальною системою, здатною працювати в межах концепції «навчання впродовж всього життя».

3. Контроль якості освіти. Передбачається організація акредитаційних агентств, незалежних від національних урядів і міжнародних організацій. Оцінка ґрунтуватиметься не на тривалості або змісті навчання, а на тих знаннях, уміннях і навичках, що отримали випускники. Одночасно встановлять стандарти транснаціональної освіти.

4. Розширення мобільності. На основі виконання попередніх пунктів передбачається істотний розвиток мобільності студентів. Окрім того, ставиться питання про розширення мобільності викладацького складу для взаємного збагачення європейським досвідом.

5. Забезпечення працевлаштування випускників. Одним із важливих положень болонського процесу є орієнтація вищих навчальних закладів на кінцевий результат – знання і уміння випускників повинні бути застосовані і практично використані на користь усієї Європи. Усі академічні ступені й інші кваліфікації мають бути затребувані європейським ринком праці, а професійне визначення кваліфікації має бути спрощене. Для забезпечення визнання кваліфікацій планується повсюдне використання додатка до диплома, який рекомендований ЮНЕСКО.

6. Забезпечення привабливості європейської системи освіти. Одним із основних завдань, що має бути розв'язане в межах Болонського процесу, є залучення до Європи більшої кількості студентів з інших регіонів світу. Існує думка, що запровадження загальноєвропейської системи гарантії якості освіти, кредитної нагромаджувальної системи сприятиме підвищенню інтересу європейських та інших громадян до вищої освіти [4; с. 95-96].

Основними завданнями на перехідний період є реалізація передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів ECNS (Європейської кредитно-трансферної системи). Саме її розглядають як засіб підвищення мобільності студентів під час переходу з однієї навчальної програми на іншу.

ECTS повинна стати багатоцільовим засобом визнання і мобільності реформування навчальних програм.

Одним з найважливіших показників є рівень знань студентів з навчальних дисциплін, що вивчаються. Найбільш об'єктивним засобом оцінки рівня знань на су-

часному етапі вважають тести, що дозволяють неупереджено оцінити навчальні досягнення студентів.

Освітній моніторинг проводиться методом зовнішньої та внутрішньої оцінки якості освіти. Внутрішня оцінка якості освіти включає різні процедури самооцінки всіх видів діяльності організацій освіти, поточного контролю успішності, оцінку освітніх досягнень студентів чи абітурієнтів [5, с.39-40].

Педагогічні аспекти проблеми моніторингу та оцінки якості освіти досліджували Ш.Амонашвілі, С. Близнюк, І. Булах, В.Євдокимов, К. Делікатний, І. Зязюн, М. Лещенко, О.Лященко, В. Паламарчук, В. Полонський, С. Подмазін, Л. Романішина, О. Савченко, І. Філончук та ін. [1; 2; 3; 6].

Формулювання цілей статті. Метою є висвітлення поетапного моніторингу та оцінки якості педагогічного процесу формування медико-валеологічної компетентності в системі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рациональність і ефективність організації педагогічного процесу визначається з допомогою контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Розділ, що обумовлює засоби контролю є обов'язковим розділом навчальних програм.

Контроль якості знань та навчальних досягнень студентів включає наступні складові: перевірку, тобто визначення рівня знань, умінь та практичних навичок; оцінювання – вимірювання рівня знань, умінь та практичних навичок; облік – фіксацію рейтингового балу у національній шкалі, або у шкалі ECTS і є водночас формуючими етапами моніторингу якості професійної підготовки. Перевірка і оцінювання навчальних досягнень сприяють ґрунтовному засвоєнню знань, формуванню професійних умінь та навичок, що є компонентами фахової компетентності майбутніх педагогів.

У відповідності до проектування педагогічного процесу формування медико-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи моніторинг здійснювали на всіх етапах педагогічного дослідження: діагностичному, констатуючому, прогнозуєчому, етапі впровадження, аналітико-корегуючому та оцінно-результативному.

На діагностичному етапі контроль, як дидактичний засіб управління навчанням, дозволив визначити рівень знань, умінь та практичних навичок студентів, а також виявити недоліки, що мали місце в процесі вивчення обов'язкових навчальних медико-валеологічних дисциплін, що увійшли до нормативної частини навчальних планів, циклу природничо-наукової підготовки та з'ясувати причини їх виникнення й шляхи подальшого удосконалення педагогічного процесу, через їх усунення. Як засоби педагогічного контролю, вимірювання та обліку використовували закриті тестові пакети у програмних оболонках, що містили тестові питання, тестові завдання та модельовані ситуації, що виводились на екран монітора і потребували вибору найраціональнішого способу їх вирішення. Такі модельовані ситуації містили тести з навчальної дисципліни «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей». Аналізуючи результати поточного та підсумкового тестування в процесі вивчення медико-валеологічних дисциплін, здійснювали ранжування та визначали показник якості процесу навчання й успішності студентів.

На констатуючому етапі здійснювали педагогічні вимірювання якості педагогічного процесу шляхом застосування інтегративного тестового пакету, що містив пропорційну кількість тестових завдань, які розкривали визначені галузевим освітнім стандартом теоретичні знання, практичні вміння та навички з базових медико-валеологічних та біологічних дисциплін, що формують рівень фахової медико-валеологічної компетентності в процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. До тестування були залучені студенти четвертих курсів напряму підготовки «Початкова освіта і практична психологія»

На етапі впровадження та аналітико-корегуючому етапі нами здійснювалось тестування теоретичних знань, практичних умінь та навичок студентів за змістовими модулями нової навчальної дисципліни варіативної частини навчальних планів «Сучасні технології викладання основ здоров'я у початковій школі», а потім підсумковий заліковий тестовий контроль і рейтингове оцінювання навчальних досягнень студентів.

Методом зіставлення показників якості знань та сукупного рейтингового балу у контрольних та експериментальних групах студентів п'ятого курсу напряму підготовки «Початкова освіта і практична психологія», освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст-магістр» на оцінно-результативному етапі визначили ефективність впровадження нової медико-валеологічної дисципліни в систему професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Висновки. Застосування поетапного моніторингу педагогічного процесу формування медико-валеологічної компетентності студентів напряму підготовки «Початкова освіта і практична психологія» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст-магістр» сприяє підвищенню якості системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Впровадження нової медико-валеологічної дисципліни «Сучасні технології викладання основ здоров'я у початковій школі» в систему професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст-магістр» сприяє підвищенню ефективності і якості педагогічного процесу формування медико-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Перспективами подальших пошуків у напрямку досліджень є написання навчального посібника «Сучасні технології викладання основ здоров'я у початковій школі» та розробка електронного додатку з метою реалізації можливості впровадження і використання для дистанційної форми навчання.

Список використаної літератури

1. Булах І.Є., Філончук І.В. Особливості діагностування професійної компетентності викладачів. *Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць. Випуск 1/ Ред. кол.: В.В. Олійник (гол. ред.) та ін.* –К.: Міленіум, 2005. –С.137-154.
2. Ляшенко О.І. *Якість освіти: проблеми оцінювання, моніторингу та управління // Розвиток педагогічної та психологічної наук в Україні 1992-2002.* – Харків: ОВС, 2002. –Ч.1. –С. 243-249.
3. *Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідність.* Наукове видання / Я.Я.Болюбаш, І.Є.Мруга, І.В.Філончук. –К.: Майстер-клас, 2007. –272с.
4. Фіцула М.М. *Педагогіка вищої школи: навч. посіб./М.М. Фіцула.* – 2-ге вид., доп. – К.: Академвидав, 2010. –456с.
5. Ярошук Л.Г. *Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навч. посіб. / Лілія Григорівна Ярошук.* – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. –304с.
6. Черепанов В.С. *Экспертные оценки в педагогических исследованиях.* –М.: Педагогика, 1989. –152с.

Г.Л. Воскобойникова

Бердянський державний педагогічний університет, Бердянськ

МОНИТОРИНГ КАЧЕСТВА ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИКО-ВАЛЕОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Стаття посвящена проблеме мониторинга качества педагогического процесса формирования медико-валеологической компетентности в системе профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: педагогический процесс, медико-валеологическая компетентность, мониторинг качества образования, педагогический контроль, педагогические измерения, европейская кредитно-трансферная система, профессиональная подготовка, педагогическое исследование.

G.L. Voskoboynikova
Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk

MONITORING OF QUALITY OF PEDAGOGICAL PROCESS OF FORMING OF MEDICAL-VALEOLOGICAL COMPETENCE IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF INITIAL SCHOOL

The article is devoted the problem of monitoring of quality of pedagogical process of forming of medical-valeological competence in the system of professional preparation of future teachers of initial school.

Key words: pedagogical process, medical-valeological competence, monitoring of quality of education, pedagogical control, pedagogical measuring, European credit-transfer system, professional preparation, pedagogical research.